

A Pécsi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd fél címe 1) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd (fél címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2016. július 13. napján kelt 11.P.20.380/2016/4. számú ítélete ellen a felperes 6. sorszám, az alperes 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az állami adóhatóság külön felhívására - 77.550 (hetvenhétezer-ötszázötven) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. október 14. napján az **XXX-000** forgalmi rendszámú személygépjármű megvásárlásához az alperes jogelődjével, a **L Zrt.**-vel kötött 120 hónap futamidőre svájci frank alapú kölcsönszerződést. A teljes hiteldíjmutató mértékét a szerződés 12,19 %-ban tartalmazta, a szerződésben feltüntetett adatok szerint az alperes jogelődje 3.140.000 forint kölcsönt folyósított, amit 42.751 forint összegű törlesztőrészletekben összesen 5.130.120 forint megfizetésével kellett a felperesnek visszafizetnie. Az egyedi kölcsönszerződésben rögzítették azt is, hogy a kölcsönbevevő által az üzletszabályzat alapján választott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolási mód a havi fix konstrukció. Tartalmazta a szerződés a kölcsönbevevő nyilatkozatát, miszerint az egyedi kölcsönszerződésben, és az annak hátoldalán lévő üzletszabályzatban (HIT/2006.05.31.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat magára nézve kötelezőnek ismeri el.

A kölcsönszerződés aláírása előtt a felperes az egyedi kölcsönszerződést és az üzletszabályzatot elolvasta, úgy ítélte meg, hogy az abban foglaltakat megértette, külön tájékoztatásra, magyarázatra nem tartott igényt.

A HIT/2006.05.31. számú gépjármű hitelezési tevékenységre vonatkozó üzletszabályzat I.7. pontja a havi fix konstrukció, I.15. pontja a törlesztőrészlet, I.16. pontja a kamat, I.17. pontja a mértékadó devizanem, I.18. pontja a mértékadó kamatláb, I.20. pontja a mértékadó kamatláb hatályos referencia értéke, I.22. pontja az árfolyam, I.23. pontja a rendkívüli árfolyamesemény, I.24. pontja a mértékadó árfolyam, I.25. pontja a kamatváltozás szerződésben alkalmazott fogalmát határozta meg. Az I.25.b. pontban foglaltak szerint a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) a fizetési esedékesség

napján aktuális deviza eladási árfolyam és a mértékadó árfolyam hányadosának a függvénye. Az I.27. pont a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendeletre utalással tartalmazta a teljes hiteldíjmutató meghatározását azzal, hogy a számítása során a pénzügyi intézménynek a hitellel kapcsolatos - kamaton túli egyéb - költségeket is be kell számítani, az az ügylet tényleges terheit mutatja százalékos formában. A teljes hiteldíjmutató az egyedi kölcsönszerződés létrejöttkor meghatározott hitelminősítési díjat, valamint a kamatot foglalja magában, annak figyelembevételével, hogy a felek a kölcsön folyósítási időpontjának a tervezett átadás dátumát megelőző 15. naptári napot tekintik. Deviza alapú kölcsön esetére a törlesztőrészek forintban, a szerződéskötést megelőző tíz napnál nem régebbi árfolyamon vannak figyelembe véve.

A szerződés IV.4. pontja adta meg a kamat számításának képletét.

A IV.9. pontban foglaltak szerint, amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

A V.6. pont foglalta magában azt a tájékoztatást, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat.

A IX. pontba foglalta az alperes jogelődje a havi fix konstrukcióra vonatkozó rendelkezéseket.

A felek a kölcsönszerződés megkötésével a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségeinek elsődleges biztosítására a hitelező javára opciós jogot alapítottak a pénzkölcsön felhasználásával megvásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja tartalmazta, hogy a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított öt éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, amíg vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette.

A felek között a felülvizsgált elszámolás megtörtént, az elszámolás fordulónapján a felperes nem esedékes tőketartozásának kimutatott összege 7.814 CHF volt. Az alperes 2016. március 17-i hatállyal a kölcsönszerződést felmondta.

A felperes keresetében a 2008. október 14. napján kelt kölcsönszerződés érvénytelenségére alapítottan a szerződés hatályossá nyilvánításával kérte kötelezni az alperest 969.222 forint megfizetésére. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest a gépjármű törzskönyvének kiadására.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a keresetet részben alaposnak találva a peres felek 2008. október 14-én kelt HIT3796208 számú kölcsönszerződését érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 11,92 %-ban határozta meg. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés részévé vált általános szerződési feltételeket rögzítő HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **XXX-000** forgalmi rendszámú S típusú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította azzal, és rendelkezett az elsőfokú eljárás költségeinek viseléséről.

Az ítéletének indokolásában kitért arra, hogy a felperes a szerződés teljes érvénytelenségét elsődlegesen a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c)* pontjára alapította, mely szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ide értve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves százalékos kifejezett értékét. Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az érvénytelenség oka fennállt, mert a kamat százalékos mértékét a megállapodás nem tartalmazta.

Az elsőfokú bíróság a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontjára is figyelemmel az érvénytelenség okát kiküszöbölve a szerződést érvényessé nyilvánította. Abból indult ki, hogy a kamat százalékos formában történő rögzítése nélkül is meghatározták a felek a kamat összegét és számításának módját, a kölcsönösszeg és az alperes által a szerződéskötéskor irányadó kamat és árfolyam figyelembevételével kiszámított összes ellenszolgáltatás meghatározásával. Az üzletszabályzatban a kamatra, a mértékadó kamatlábra, a kamatváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, mindezek számításának képletére vonatkozó feltételek meghatározásával biztosították, hogy az induló kamat a szerződés és az üzletszabályzat alapján kiszámítható legyen.

Értékelte az elsőfokú bíróság, hogy az alperes az ellenkérelméhez csatolt számításában az üzletszabályzatban meghatározott képlet figyelembevételével végezte el az induló ügyleti kamat százalékos meghatározását, amiből levonható volt az a következtetés, hogy a matematikai módszerrel kiszámított 11,92 % induló ügyleti kamatmérték felelt meg a felek szerződéses ügyleti akaratának. Utalt arra, hogy az elszámolásnak is tartalmaznia kellett a kölcsön induló ügyleti kamatának százalékos mértékét. A felperes az induló ügyleti kamat százalékos mértékére is kiterjedő elszámolás felülvizsgálatát a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) által meghatározott eljárásokban írtak szerint nem vitatta, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, így a DH2 törvény 29.§-a értelmében annak eredménye a továbbiakban nem vitatható. Ebből pedig arra következtetett az elsőfokú bíróság, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során 11,92 %-ban történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, ezáltal a szerződés érvényessé vált.

A felperes hivatkozott a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* pontjára is, mely szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza az éves, százalékosban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, az annak számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést.

Ezzel szemben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek szerződése az éves százalékosban kifejezett teljes hiteldíjmutatót tartalmazta, az üzletszabályzat 27. pontja pedig részletezte, hogy az mit foglal magában. Mivel az alperes a teljes hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett, a szerződésszegő magatartásból vagy többletszolgáltatásból fakadó fizetési kötelezettséget az üzletszabályzatban, illetve a hirdetményben meghatározta, a felek szerződése nem érvénytelen a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek meghatározása hiányában sem.

A felperes keresetében arra is hivatkozott, hogy a deviza alapra vonatkozó szerződési feltételek, az egyedi kölcsönszerződés mértékadó devizanem CHF kikötése, illetve a kölcsönbevevő által az üzletszabályzat alapján kiválasztott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolási mód, a havi fix konstrukció rendelkezése, az üzletszabályzat I.17., I.24., I.25., IX.1.c/3.4., IX.2.b/2.3.,

IX.3.a/3.4., IX.4.a/3.4., IX/2., IX/3.a.b. pontjai tisztességtelenek. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes a rendelkezésre álló lehetőségek közül nem az ún. normál devizakonstrukciót, hanem a fix devizakonstrukciót választotta, így a havi törlesztőrészlet összegét főszabály szerint nem növelő havi fix konstrukció választása egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek minősül a kölcsönszerződésben.

Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott, svájci frankban megjelölt mértékadó devizanem folytán, az üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperesnek tudnia kellett, hogy ő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az egyes részletszabályokból, az I.17., I.22., I.24., I.25.b., I.23. pontok alapján egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. A megállapodás egyértelműen rögzíti, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a felperes személyes előadásával szemben a szerződésnek nem volt olyan rendelkezése, amelyből alapos következtetést vonhatott volna le arra, hogy a fizetési kötelezettsége nem növekedhet, illetve arra a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának a változása semmilyen kihatással nem bír.

A törzskönyv kiadása iránti kereset alapjaként elsődlegesen az opciós szerződés 4. pontjára és az üzletszabályzat IV.9. pontjának érvénytelenségére hivatkozott a felperes. Ezzel összefüggésben rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az üzletszabályzat IV.7. pontjának tartalma a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 374.§ (2) bekezdésében írt időkorlát megkerülését jelenti. Úgy ítélte meg, hogy a perben rendelkezésre álló okiratok alapján a felek olyan tartalmú megállapodást nem kötöttek, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként a törzskönyv birtoklásának joga az alperest megilleti mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit maradéktalanul nem teljesíti. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog, nem pedig a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség biztosítására kötöttek ki elidegenítési és terhelési tilalmat. Az üzletszabályzat VI.1. pontja ezzel összhangban áll, mert azt tartalmazza, hogy a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvébe a hitelező javára a felek között létrejött szerződésnek megfelelően vételi jogot vagy jelzálogjogot, és annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, valamint úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja számára küldje meg. Ezeknek a szerződési feltételeknek az 1959. évi Ptk. 207.§ (1) bekezdése szerinti értelmezésével az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a törzskönyv alperes részére történő megküldésével, a törzskönyv birtoklásának jogával az alperes vételi jogát kívánták a felek biztosítani. Az opciós szerződés öt év elteltével megszűnt, így nincs az alperesnek olyan joga, melynek alapján a törzskönyvet továbbra is birtokban tarthatná. Az üzletszabályzat V.9. pontjának az elsőfokú bíróság álláspontja ilyen értelmet nem lehet tulajdonítani.

Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.

A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és elsődlegesen annak megállapítását, hogy a szerződés az 1959. évi Ptk. 205.§ (2) bekezdése alapján érvényesen létre sem jött, másodlagosan a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjai alapján semmis. Amennyiben a szerződés létrejött, azonban érvénytelen, úgy annak hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy az alperesnek 4.143.146 forintot fizetett meg, 969.222 forint a szerződés szerinti túlfizetés összege,

aminek visszafizetését továbbra is kérte. Kérte annak megállapítását, hogy az általános szerződési feltételek, az V.6. pont érvénytelenség miatti kiesése miatt nem kell árfolyamkülönbözetet fizetnie.

Fellebbezését azzal indokolta, hogy a kamatra vonatkozó részleges érvénytelenség megállapítására irányuló keresetet nem terjesztett elő, az elsőfokú bíróság ezért megsértette a Pp. 213.§ (1) bekezdésében foglaltakat, amikor kereseti (vizontkereseti) kérelem hiányában hozta meg a határozatát. Nem a keresetet bírálta el, hanem kiegészítette, pótolta a perbeli kölcsönszerződést, elfogadva az alperesi számadatot a kamat százalékos mértékét illetően. Érvényessé nyilvánítani csak érvénytelen szerződést lehet, ehhez azonban meg kellett volna állapítani, hogy a szerződés egésze érvénytelen, enélkül csak ítélettel történő szerződésmódosítást hajtott végre az elsőfokú bíróság. Az elsőfokú ítélet az egyedi szerződés egyetlen pontjának érvénytelenségét sem állapította meg, így nem volt mit érvényessé nyilvánítani az ítélet rendelkező részében sem.

Kifogásolta fellebbezésében a felperes, hogy a 11,92 % kamattal történő érvényessé nyilvánítással az elsőfokú bíróság az ő hátrányára a pénzügyi intézmény érdekét védte, súlyosabb szankciót tartalmaz az ítélet reá nézve, mint ha gazdasági társaságként kötött volna szerződést. Hangsúlyozta, hogy a részleges érvénytelenség esetén vagy el kell hagyni az érvénytelen szerződési feltételt, vagy azt diszpozitív hazai jogszabállyal kell helyettesíteni, arra a bíróságnak nincs felhatalmazása, hogy az érvényesen fennmaradó kikötések tartalmát módosítsa, a szerződést kiegészítse. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a DH2 törvény 37.§-át is megsértette, mert nem állapított meg érvénytelenséget, anélkül alkalmazott jogkövetkezményt.

Kifejtette a felperes, hogy az ítélet csak formálisan tartalmazza a kereset elutasítását, az elsőfokú ítélet az indokolásának logikája szerint, tartalmában pert megszüntető végzés, mert az elsőfokú bíróság szerint csak a felülvizsgált elszámolásból lehet kiindulni, ami viszont ítélt dolog. Erre figyelemmel felvetette az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát is. Vitatta az elsőfokú bíróságnak azt a hivatkozását, hogy a felülvizsgált elszámolás adatai az induló üzleti kamat mértékét tekintve is elbírálnak minősülnek, hangsúlyozva, hogy az elszámolás során a tisztességtelenül felszámított összeggel szemben lehetett volna jogorvoslattal élni. Utalt rá, hogy árfolyamrésszel kapcsolatos kereseti igénye nem volt, az elszámolás eredményét figyelembe vette.

Változatlanul hangsúlyozta a felperes, hogy a szerződés nem tünteti fel a kamat százalékos mértékét, az általános szerződési feltételek I.18.c. pontja tartalmaz egyedül olyan rendelkezést, amelyből következtetni lehet a kamat százalékos mértékére. Nincs olyan szerződésben meglévő adat, melyből kiszámítható lenne, hogy milyen mértékű kamat fizetésére volt köteles a futamidő alatt. A 11,92 % egy tetszőlegesen beírt ismeretlen számadat. Más alperessel megkötött szerződés alapján kirendelt igazságügyi szakértő megállapította, hogy csak ún. iterációs matematikai művelettel lehet kiszámítani a kamat százalékos mértékét, ami laikusok számára nem járható út. Vitatta azt is, hogy az A/5 számú excel táblázat adataiban megállapodott volna az alperessel.

A fellebbezés szerint a kamat éves százalékos mértékének hiányából következik az is, hogy a szerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* pontjának második fordulata alapján is érvénytelen, ugyanis a kamat éves százalékos mértékének meghatározatlansága miatt nem meghatározott a teljes hiteldíj mutató 12,19 %-os mértéke sem. Az alperes az F/9. szám alatt csatolt folyószámla egyeztető alapján felszámít szerződéskezelési díjat, egyéb üzleti költséget is, így nyilván nem csak a kamat jelenik meg a törlesztőrészletben, hanem más költségelem is. Az alperes a teljes hiteldíj mutatóban értékeli és felszámít árfolyamrést, szerződéskezelési díjat, egyéb ügyviteli költséget is, melyre vonatkozó érvényes szerződési megállapodás nem volt, a teljes hiteldíj mutató mértéke ezért valós nem lehet.

Változatlanul fenntartotta a felperes azt az álláspontját, hogy ha a perbeli szerződés a kamatkikötés hiánya és a teljes hiteldíj mutató valótlan százalékos mértékének feltüntetése miatt nem lenne érvénytelen, akkor sem terhelhetné a jogügylet teljes árfolyamváltozásának a terhe, mert a szerződés nem tartalmaz kockázatfeltáró nyilatkozatot. Az általános szerződési feltételek V.6. pontja egyedi megtárgyaltságot a pénzügyi intézménynek kellett volna bizonyítania. A 2008/48. EK irányelv 2008. június 11. napján lépett hatályba, közvetlenül is irányadó a (24) bekezdés és az 5. cikk. Ezzel szemben az alperes sem a szerződéskötést megelőzően, sem azt követően nem adott tájékoztatást a jogügylet kockázatairól. Amennyiben a szerződés mégis érvényes lenne, az általános szerződési feltételek I.23. pontja szerint legfeljebb 25 %-ig terhelhetné az árfolyamkülönbözet fizetési kötelezettség, hiszen maga az alperes rögzítette, hogy rendkívüli mértékű árfolyam emelkedésnek minősül a 25 %-os mértékű emelkedés.

A felperes a másodfokú eljárás során kérte a per tárgyalásának felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt .../16. és .../17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Kérelmét a másodfokú bíróság elutasította.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadása iránti kereset elutasítását, és a felperesnek elsőfokú perköltségben történő marasztalását kérte. Fellebbezésében hangsúlyozta, hogy a kölcsönszerződés atipikus biztosítékaként kötötték ki a törzskönyv hitelező birtokába adását. Ennek alátámasztására utalt az üzletszabályzat VI.2. pontjára, miszerint a kölcsönbevevő nem vehette át a szállítótól a gépjárművet mindaddig, amíg a törzskönyv birtokba adására vonatkozó kötelezettségének eleget nem tett, míg a VI.3. pont szerint a bármely okból birtokába került törzskönyvet köteles volt a hitelező részére továbbítani. Kiemelte, hogy az opciós jog megszűnése esetére az opciós szerződés nem tartalmaz a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezést, így az üzletszabályzat V.7. pontja alapján a törzskönyvet kizárólag akkor köteles kiadni, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. A felperes nem tett eleget a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettségének, így nem kérheti jogszerűen a törzskönyv kiadását sem.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett részében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A fellebbezések nem alaposak.

Az elsőfokú bíróság által túlnyomó részben helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló iratok alapján, a jogi indokolásban kifejtettek alátámasztására kiegészíti azzal, hogy az opciós szerződés 6. pontjában foglaltak szerint a szerződő felek a hitelező javára alapított vételi jog biztosítására kötötték ki a vételi joggal terhelt gépjármű tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat. Az üzletszabályzat IV.7. pontjában az alperes előírta, hogy amennyiben az elsődleges biztosíték opció, és a futamidő öt évnél hosszabb, a kölcsönbevevő a hitelező felszólítására köteles ismét vételi jogot engedni. Az üzletszabályzat VI.1. pontja úgy rendelkezett, hogy a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a vételi jogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg.

A tényállás fentiek szerinti kiegészítésétől függetlenül a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével egyetértett.

A másodfokú bíróság előrebocsátja, hogy a felperes keresete nem terjedt ki a szerződés létre nem jöttének megállapítására. A Pp. 247.§ (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet, így a másodfokú bíróság a szerződés létre nem jöttével kapcsolatos, a per tárgyát nem képező felperesi fellebbezési hivatkozásokkal nem foglalkozhatott.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a perbeli kölcsönszerződés Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjai alapján fennálló érvénytelenségének jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását és az alperesnek 969.222 forint túlfizetés megfizetésére kötelezését kérte. Az ügyleti kamat százalékos értékének hiányából eredően érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását eljárási szabálysértésre hivatkozva, és tartalmilag is sérelmezte. Álláspontja szerint érvényessé nyilvánítani csak érvénytelen szerződést lehet, ahhoz azonban meg kell állapítani, hogy a szerződés egésze érvénytelen, ennek hiányában ugyanis a bíróság szerződésmódosítást hajt végre, amelyre lehetősége nincs.

A felperes azonban fellebbezésében tévesen indult ki abból, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés (teljes) érvénytelenségét nem állapította meg. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság ítéletének 10. oldalán egyértelműen rögzítette, hogy a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott okból, nevezetesen az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatt a felek által megkötött kölcsönszerződés érvénytelen. Ennek az ítélet rendelkező részében történő kimondása szükségtelen, mivel a felperes kereseti kérelme sem megállapításra irányult, a DH2 törvény 37.§ (1) bekezdése értelmében erre nem is irányulhatott, hanem marasztalási kereset. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében pedig a deviza alapú kölcsönszerződéssel kapcsolatos jogvitákban a bíróságnak arra kell döntenie, hogy minden lehetséges esetben kiküszöbölje az érvénytelenség okát és a szerződést érvényessé nyilvánítsa.

Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. a) pontjában kifejtettek szerint a kérelemhez kötöttség elve nem érvényesül maradéktalanul az érvénytelenségi perben, mert az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében a fél kérelmének tartalma a bíróságot nem köti. A bíróság kizárólag olyan jogkövetkezményt nem alkalmazhat, amely ellen valamennyi fél tiltakozik. További, az uniós jog primátusából eredő kötöttség, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikk (1) bekezdésének értelmében a nemzeti bíróság az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján nem egészítheti ki (az Európai Unió Bíróságának .../10. számú, a Banco Español de Crédito SA ügyben hozott ítélete 2. pontja). A perbeli esetben a bíróság egyik okból sem volt elzárva attól, hogy a felek megállapodásának megfelelő mértékű ügyleti kamatláb pótlásával a szerződés alaki hiányosságát pótolja. Mivel az érvénytelenség oka az 1959. évi Ptk. 200.§ (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközésben, nem pedig az egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségében rejlett, a 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikk (1) bekezdése a perbeli érvénytelenségi okra nem volt irányadó.

Az elsőfokú bíróság azzal, hogy az induló éves ügyleti kamat százalékos mértékét ítéletében megállapította, a szerződést nem módosította az 1959. évi Ptk. 241.§-a szerint, hanem a szerződés kiegészítésével az érvénytelenségi ok folytán előállt érdeksérelmet kiküszöbölte, és a szerződést ex tunc hatállyal érvényessé nyilvánította.

Arra helytállóan hivatkozott a felperes, hogy az elszámolásnak nem volt közvetlen tárgya az induló ügyleti kamat, így annak mértéke nem a DH2 törvényben meghatározott elszámolás rendje szerint volt vitatható.

Az induló ügyleti kamat érvényes százalékos mértékének meghatározásánál ugyanakkor az elsőfokú bíróság nem csak a felülvizsgált elszámolás adatait vette figyelembe. Értékelte azt, hogy az induló ügyleti kamat a kölcsönszerződésben összegszerűen meghatározott, az az összes törlesztőrészlet részét képezi, melyből a kölcsöntőke összegét levonta az összes induló kamat törlesztési kötelezettségét jelenti. Figyelemmel volt arra, hogy az üzletszabályzat tartalmazza a törlesztőrészlet, a mértékadó devizanem, a mértékadó kamatláb, az árfolyam, a mértékadó árfolyam fogalmát, a kamat számításának képletét, melyek felhasználásával az alperes az induló ügyleti kamatot kiszámította. Az így megállapított 11,92 %-os összeg megegyezik a felülvizsgált elszámolásban megjelölt induló ügyleti kamattal. Az alperes által az eredeti ellenkérelméhez (2016. február 9. napján A/5 sorszám alatt) csatolt kimutatásnak azért kellett jelentőséget tulajdonítani, mert az (a tőke induló összegére, az összes törlesztőrészlet és a tőke különbözeteként számítható kamat abszolút számmal kifejezett összegére, a törlesztőrészlet induló havi összegére, a törlesztőrészletek számára vonatkozó) fő számaikat tekintve maradéktalanul megegyezik a felek ügyleti akaratát tükröző egyedi kölcsönszerződésben foglalt adatokkal; ehhez képest többletinformációt csak annyiban tartalmaz, hogy bemutatja a havi törlesztőrészletek tőke és kamat szerinti megbontását, ami az annuitásos törlesztés logikai rendjének megfelelően a fix összegű törlesztőrészleten belül folyamatosan emelkedő tőketörlesztés mellett csökkenő havi kamatterhelést mutat, helyességéhez kétség nem fér. A táblázat adatai így alkalmasak arra, hogy az ellenőrző számításokat az üzletszabályzat szerinti képlet átrendezésével nyert képletbe történő behelyettesítéssel soronként elvégezve, az eredményként kapott konstans kamatláb kapcsán igazolják, hogy százalékos mértékben kifejezve ez az érték felelt meg a felek megállapodásában foglalt kamatnak.

A felperes keresetleveléhez F/7. alatt csatolt elszámolólevél éves kamatként kétségtelenül 7,67 %-ot tüntet fel szerződésmódosulás előtti kamatként, míg 7,21 %-ot szerződésmódosulást követő kamatként 2015. április 26-i dátummal. Az alperes 2015. május 14. napján küldte meg a részletes elszámolást, amely 2008. november 27. napjával induló kamatként 11,92 %-ot tüntet fel és 2015. januári dátumnál szerepel az F/7. alatt csatolt elszámolólevél szerinti 7,67 %-os kamat. A felperes által 2015. április 26. napján átvett elszámolólevél tehát nem az induló ügyleti kamatot tüntette fel, az a 2015. május 14-i levélben szerepelt. Olyan követelményt pedig az 1/2016 Polgári jogegységi határozat nem támaszt, hogy az induló kamat %-os értékét a fogyasztónak kell tudnia a szerződés adatai alapján kiszámolnia, hanem csak objektíve kiszámíthatónak kell lennie. A felperes viszont azt kifogásolta, hogy csak megfelelő matematikai tudással rendelkező személy tudja kiszámítani a kamatot, amely hivatkozása így nem releváns. Mindezen adatok együttes értékelésével nyilvánította az elsőfokú bíróság érvényessé a felek érvénytelen kölcsönszerződését az elsőfokú ítéletben foglalt 11,92 %-os induló ügyleti kamat kikötésével, amellyel a másodfokú bíróság is egyetértett. A felperes fellebbezésében hivatkozott okból így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése nem volt indokolt.

A kölcsönszerződés Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti érvénytelenségét arra figyelemmel állította a felperes, hogy az alperes a törlesztőrészleten, a tőkén és a kamaton kívül más költséget is kér, így felszámít szerződéskérelési díjat és egyéb ügyviteli költséget is, emellett árfolyamrést is. Ahogy arra az elsőfokú bíróság is rámutatott ítéletében, a felek kölcsönszerződése egyértelműen tartalmazza, hogy a teljes hiteldíj mutató 12,19 %, amely az üzletszabályzat 27. pontja szerint hitelminősítési díjat és kamatot foglal magában. Az árfolyamrés kikötését a DH2 törvény alapján a jogalkotó érvénytelennek vélelmezte (üzletszabályzat I.25.b. és c. pont), annak jogkövetkezményét a

DH2 törvény szerinti elszámolással levonta, így erre tekintettel az érvénytelenség megállapítására már lehetőség nincsen. Ha olyan költségek vagy díjak is megjelennek, amelyek a szerződésben egyértelműen meghatározva nincsenek, akkor ez a szerződés érvénytelenségét nem eredményezi, abból csupán az következik, hogy ezeket a költségeket és díjakat, illetve azok meghatározott részét a törlesztőösszegben jogszerűen nem számíthatja fel a pénzügyi intézmény (1/2016. Polgári jogegységi határozat).

A perbeli kölcsönszerződés tartalmazza a teljes hiteldíj mutató százalékos értékét, amennyiben az nem helyes, vagy a pénzügyi intézmény az annak számítása során figyelembe nem vett költségeket számol fel, az nem az érvénytelenség körében értékelendő körülmény. A semmisség oka a jogszabály rendelkezéséből következően a feltüntetés hiánya. Önmagában az a - jelen perben egyébként nem bizonyított - tény, hogy a teljes hiteldíj mutató nem valós adatot tartalmaz, a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségét nem eredményezi, a teljes hiteldíj mutató nem valós tartalma e jogszabályi rendelkezés alapján nem értékelhető (Kúria Gfv.VII.30.068/2017/8. szám)

A felperes fellebbezésében kérte az általános szerződési feltételek V.6. pontja részleges érvénytelenségének megállapítását is, annak rögzítésével, hogy árfolyamkülönbözetet nem kell fizetnie.

Külön kockázatteljesítő nyilatkozat nem vitásan nem készült, ez azonban nem a szerződés érvénytelenségét eredményezi, hanem kizárólag azt jelenti, hogy a szerződés egésze alapján kell a tájékoztatás megtörténtét, annak mélységét megítélni.

Az üzletszabályzat V.6. pontja, valamint I.23., illetve I.17., I.22., I.24., I.25. b. pontjai együttes értelmezésével az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes számára egyértelműnek kellett lennie, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli és az általa választott konstrukcióra figyelemmel a hátralévő törlesztőrészek számának növekedésén keresztül befolyásolja és megnöveli az alperesnek teljesítendő ellenszolgáltatás összegét. A felperes fellebbezési hivatkozásával szemben pedig a pénzügyi intézmény olyan kötelezettség nem terhelte, amely szerint az árfolyamváltozás mértékére is ki kellett volna terjednie a tájékoztatásnak, ezt kifejezetten kimondja a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontja.

Az üzletszabályzat 23. pontja meghatározza a rendkívüli árfolyameseményt, ilyennek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű 25 %-ot meghaladó növekedése. Ebből azonban nem következik az a felperes fellebbezésében foglalt érvelés, mely szerint az árfolyamváltozás következményeit csak eddig a mértékig tartozna viselni.

A másodfokú bíróság a per tárgyalásának felfüggesztését nem tartotta indokoltnak. A felperes felfüggesztés iránti kérelmével érintett .../17. számú előzetes döntéshozatali ügy az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, elsősorban annak tisztázására irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó, és a devizahitel-szerződések egyik fő tárgyának tekinthető szerződési feltétel tisztességtelen jellege a 93/13. EKG irányelv alapján vizsgálható-e vagy sem. Az előzetes döntéshozatali eljárás az irányadó nemzeti jognak, a devizatörvények rendelkezéseinek azon az értelmezésén alapul, hogy az árfolyamrésszel együtt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét is előíró, tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel jogalkotási beavatkozás következtében ex tunc hatállyal vált a szerződés részévé. Az árfolyamkockázatot érintő ex tunc hatályú beavatkozásra vonatkozó, a kevesebből a többre (az árfolyam mikénti alkalmazásából az árfolyamkockázat viselésének

kötelezettségére) típusú következtetésen alapuló közvetett értelmezéshez azonban jogalkalmazói konszenzus nem fűződik. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tett kérdések ennek megfelelően elsődlegesen nem valamely közösségi jogi aktus, hanem a nemzeti jog értelmezését igénylik, amit az Alaptörvény 28. cikkének értelmében az uniós jog primátusának elvét nem sértve a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük. Ebben a körben utal a másodfokú bíróság arra is, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés árfolyamkockázatot adósra telepítő, főszoolgáltatást megállapító rendelkezése tisztességtelenségének érdemi vizsgálhatóságát a feltétel világos és érthető voltára figyelemmel kizárta, ezért a jelen perben nem volt előkérdés, hogy a tisztességtelenség vizsgálhatósága más okból (a jogalkotói beavatkozás folytán) kizárható-e.

Az adott előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát képező többi kérdés - így az árfolyamkockázatot fogyasztóra telepítő szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának mibenléte - azért nem érintette ezt a pert, mert az ítéletábra álláspontja szerint a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége vizsgálhatóságának szempontjai körében a Kúria által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban az Európai Unió Bírósága már közzétette a .../13. számú ítéletét az irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezéséről. A Kúria ennek alapján adott iránymutatást a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során alkalmazandó szempontokról. Az irányelv értelmezését megalapozó jogkérdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat folytán az ismételten feltett előzetes döntéshozatali kérdés elbírálása, az irányelv újbóli értelmezése nem minősül jelen ügy előkérdésének, hiszen a jogvita az irányelv ismételt értelmezése hiányában is érdemben eldönthető.

A felperes felfüggesztés iránti kérelmében megjelölt másik, a .../16. számú előzetes döntéshozatali eljárás tárgya a DH2 törvény által a kereseti kérelem kötelező tartalmi elemeire vonatkozó előírások fogyasztóvédelmi irányelvbe ütközése. Miután azonban a jelen eljárásban e rendelkezések alkalmazására nem került sor, ennek az előzetes döntéshozatali eljárásnak az eredménye sem előkérdése a pernek, így az eljárás Pp. 152.§ (2) bekezdése alapján történő felfüggesztésének oka nem áll fenn.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a felperes törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelmének elutasítását kérte, amely fellebbezés ugyancsak nem teljesíthető.

Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint a polgári jog diszpozitív szabályai nem tiltják, hogy a felek kölcsönszerződésük biztosítására a Ptk.-ban nem nevesített önálló atipikus biztosítékként a gépjármű törzskönyvének birtokban tartására vonatkozó jogosultságot kössenek ki. Azonban mindig a konkrét jogviszony keretei között kell vizsgálni, hogy a hitelező javára ilyen önálló biztosíték kikötésére sor került-e. Az üzletszabályzat IV.9. pontja az alperes kötelezettségei között szabályozza a gépjármű törzskönyvének kiadására vonatkozó kötelezettséget. Az üzletszabályzat VI.1. pontja a kölcsönbevevő kötelezettségei között előírja ugyan az arra vonatkozó rendelkezést, hogy a gépjármű törzskönyve a hitelező alperes részére kerüljön a gépjármű nyilvántartást vezető hatóság részéről megküldésre, azonban mindezt azzal összefüggésben, hogy a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a vételi jog vagy jelzálogjog és annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalom kerüljön bejegyzésre. Sem e rendelkezésből önállóan, sem a szerződés vagy az üzletszabályzat más rendelkezéseivel való együttes értelmezésből nem következik, hogy az alperes javára önálló biztosítékként került volna megfogalmazásra a törzskönyv birtoklása. Sem a felek közötti egyedi szerződés, sem pedig az üzletszabályzat IV.9. pontja - az üzletszabályzat VI.1. pontjával és az opciós szerződés 6. pontjával együtt értelmezve -

nem jelent ilyen jogosultságot az alperes számára. E szabályok szerkezetéből is az következik, hogy egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába. Az adott kikötés ugyanis egyrészt szoros kapcsolatban áll az opciós jog, illetve elidegenítési és terhelési tilalom biztosításával, másrészt megfogalmazását illetően is járulékos jellegű, azaz jogi sorsa osztja az elsődleges biztosítékok sorsát. Önmagában tehát annak rögzítése, hogy a hitelező a kölcsönszerződésből fakadó kölcsönbevevői kötelezettségek maradéktalan teljesítése esetén köteles a gépjármű törzskönyvét az adós részére kiadni, nem minősül atipikus biztosíték kikötésének (BH2017.13.).

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Mind a felperes, mind pedig az alperes fellebbezése sikertelen volt, így a másodfokú bíróság a Pp. 81.§ (1) bekezdésének második fordulata alapján úgy rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján, a Pp. 78.§ (1) bekezdésére figyelemmel köteles a személyes illetékfeljegyzési jogára figyelemmel feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Pécs, 2017. november 16.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogyicska Petra s.k. bíró